

Lyst hos Mennesket tilfredsstilles, paavirker den ham til Energi og driver ham frem til Fordel for Ejendommen og til Fordel for hele Samfundet. Jeg har altid været en Modstander af Fæsteforholdet.

Det ærede Medlem for Aarhus udtalte, at den højtærede Minister for en halv Snes Aar siden havde udgivet en Pjece, hvori han stærkt holder paa Fæsteforholdet. Ja, det er ogsaa en Mand fra Byen. Men lige saa sikkert ved jeg, at jeg i samme Øjeblik protesterede saa stærkt som muligt — jeg tror, at den højtærede Minister erindrer det . . . (*Finansministeren*: Ja.) — ved, at jeg den Gang indbragte her i Tinget et Forslag — det var, endnu inden den Sag var kommen op fra anden Side — om Husmandslodder, hvor jeg bestemt hævdede Nødvendigheden af, at de bleve Selvejendom. Jeg staar bestandig paa det samme Standpunkt og mener, at det er fejl at ville indføre Fæsteforhold i denne Sag.

Der er ganske vist sagt, at de nuværende Ejendomsbesiddere i Virkeligheden kun ere Fæstere, det er Kapitalen, der ejer det danske Landbrug, og det vil jeg gerne give Medhold. Men saa bør man gøre det eneste rigtige, nemlig at forandre dette Fæsteforhold af Kapitalen til at blive et Fæsteforhold overfor Staten og Kommunen. Det kan gøres saa simpelt og let som vel muligt. Jeg har i den Tid, jeg har været Medlem af Tinget, flere Gange fremsat Forslag i saa Henseende, men jeg har ikke været saa heldig at faa Tilslutning dertil. Det undrer mig navnlig, at jeg ikke har faaet det fra de Herrer Socialdemokraters Side, thi det er en meget simpel Ting. Alle Landejendomme have første og anden Prioriteter, og det kan til Fordel for Staten, til Fordel for Kommunerne og ligeledes til Fordel for de nuværende og fremtidige Besiddere indrettes saaledes, at alle første Prioriteter i Aarens Løb gaa over til Staten, og at alle sekundære Prioriteter, samlede i et bestemt Forhold til Ejendommenes Værdi, gaa over til Kommunerne. Der behøves saa uendelig lidt for at ordne det saaledes, at alle Besiddere, ogsaa Stamhusbesiddere, blive nødte til at skyldte deres første Prioriteter til Staten og deres anden Prioriteter til Kommunerne. Det Fæsteforhold sætter jeg Pris paa, hvis det kunde gennemføres, men dertil skal ganske vist en Smule god Villie til fra alle Sider, baade fra Regeringens og Lovgivningsmagts Side.

Det er nærmest for at protestere mod de Ytringer, der ere komne fra de Herrer

fra Byerne om at faa Fæste indført, at jeg tog Ordet. Hermed skal jeg give Lovforslaget min Tilslutning og udtale Haabet om, at Forslaget maa blive fremmet endnu i denne Samling.

Finansministeren (Vilhelm Lassen): Jeg har længe næret Sympati for den Tanke endelig en Gang at faa gjort en Begyndelse med Udstykning af saadanne større Ejendomme, som egne sig dertil. Jeg siger: Jeg har længe næret Sympati, for at man endelig en Gang skulde faa gjort et virkeligt Forsøg derpaa, for det er en Ting, man har talt om i det uendelige i dette Land. Det er vist omtrent 60 Aar siden, den daværende bekendte Politiker, Skolelærer Rasmus Sørensen rejste Landet rundt og søgte at danne en stor Forening for at udstykke de store Gaarde til Bøndergaarde eller Huse. Han gjorde et uhyre Arbejde i den Retning, og det vandt almindelig Sympati. Men det gik, som det er gaaet mangfoldige Gange senere, at Foreningen ikke blev til noget, den gik i Stykker, og der blev i Virkeligheden ikke gjort noget Forsøg paa at realisere Formaalet.

Siden den Tid har der været holdt i Tusindvis af Taler Landet over, hvor det hævdedes, at det var det eneste fornuftige, at disse store Gaarde, som ofte henligge uden at give deres Ihændehaver tilstrækkeligt til, at han og Familie kunne ernære sig, bleve udstykkede saaledes, at de kom under en fornuftig, mindre Drift og derved kunde ernære mange flere Mennesker og ogsaa national-økonomisk kunde have større Værdi. Jeg siger, der er vist blevet holdt i Tusindvis af Taler ved Møder om dette, og Sagen er i Virkeligheden ikke kommen videre. Der er ogsaa blevet gjort Forsøg paa at danne Foreninger med et saadant Øjemed atter og atter, men atter og atter er det gaaet saaledes, at enten have disse Foreninger været for vidtspændende og ingen Ting faaet udrettet, eller ogsaa have de Midler, man har haft at arbejde med, været saa smaa, at de ikke have ført til noget.

Da vi begyndte at tale om at skaffe Landarbejdere Jord her i Landet, var det klart nok, at dette maatte ske ved Statens Hjælp, men det blev heller ikke til Udstykning af store Gaarde, det blev til, at man skaffede smaa Lodder ved at købe dem ud af en Mark hist og her, snart hos mindre, snart hos større Gaardbrugere. I hvert Fald blev det ikke noget i Retning af, at de store Gaarde, der egnede sig til